

17.22x21.33	1	13	עמוד	13	כותרת	27/03/2018	62896958-3
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונות - 80790							

לא צריך דתי בשביל הדתה

איתי פינקלשטיין

ל א מומן הועברה הפנימייה הצבאית בחיפה לניהולו של בית הספר הריאלי. מפ"קדי הפנימייה והסגל האזרחי נהפכו לעובדי הריאלי, על כל המשתמע מכך. מפקד הפנימייה, סא"ל (מיל') ידידיה חוני, הוא המפקד האזרחי הראשון בפנימייה, והיחיד מבין בעלי הדרגות שנבחר על ידי ועדה משותפת לריאלי ולמשרד הביטחון. שאר המפקדים נבחרו רק על ידי הריאלי.

חוני, יליד ירושלים, הוא בן למשפחה דתית ובוגר החינוך הדתי. במהלך השירות בצה"ל עזב את הדת וב-2012 הקים, יחד עם שני חברי קיבוץ חנתון הקונסרוטיבי, מכ"נה קדם צבאית במקום, ושימש מנהל המרכז החינוכי שלה עד לכניסתו לתפקידו בפנימייה הצבאית בחיפה.

אפשר היה לחשוב שמדובר בחילוני מורשלים, אבל לפי דבריו בראיון בעיתון "מקור ראשון" לפני שלושה שבועות, נראה כי הורי דת הכיפה לא שינתה את יחסו הבסיסי לזרם החילוני ביהדות, כאל "עגלה ריקה".

כבר לפני שנה הסביר חוני במאמר שפרסם עוד בתפקידו הקודם, כי התוויה של צעירי רים ימינה ולכיוון הדת, אינה נובעת משינוי אידיאולוגי אלא מוואקום. "זהו למעשה דור נטול אמונה", הוא כתב. "מול החוסר הזה, צורות חשיבה ימניות ודתיות מהוות חלופה ברורה שמעניקה משמעות רבה... חינוך ימני שמרני לא בא אל מול חינוך שמאלי רדיקלי, אלא אל מול ריק ערכי. לחינוך הזה אין 'קורנטר' מספיקה".

שנות ילדותו של חוני התעצבו על פי ערכים ותכנים דתיים, שכנראה באו על חשבון לימודי הומניות, פלורליזם, תרבות, וזוגיות נעורים, שלהם זכינו אני ורבים מחברי, ושנמנעו בכוונת מכוון מחוזי. למרות זאת, הוא מתייחס לחינוך ומכלול הערכים בפנימייה הצבאית, כאל וואקום, ריק ערכי. מי יציל מהריק? חוני. ובאילו כלים? היהדות. אם כל מה שיש לך זה פטיש, כל דבר נראה כמו מסמר.

לחוני דעה נחרצת על סוגיית ההדתה בצבא: "איך אפשר לדבר על שירות צבאי ועל מחויבות למדינה ולסמליה בלי הקשר ליהדות", הוא תוהה בראיון. כך הוא מבטל

במחי יד רבבות לא יהודים שהם וילדיהם שירתו בצבא, ולא פעם חירפו נפשם למען המדינה. את הלוחמים והחניכים הדרוזים, הנוצרים או סתם יהודים חילונים, רחמי נא ליצלן. מהי הדוקטרינה המומלצת בעבורם? "האיוון של אמת הוא לא באמצעות שקר, ואני לא חייב לאון כל מה שאני אומר. אם אני מביא לדיונים שלי דוגמאות או מסרים מהתנ"ך, נראה לך שאני צריך לצטט במקביל את הברית החדשה?".

האמת על פי חוני היא בפרשנותו לתנ"ך, ומנגד לא עומדים הרצל ו'בוטינסקי, ולא תנועת הציונות – תנועה חילונית שמרדה בדת והיא התנועה שהקימה את היישוב בארץ ישראל ואת מדינת ישראל.

לכאורה המפקד החדש של הפנימייה הצבאית בחיפה הוא דתי לשעבר, למעשה דעותיו מעידות על זלזול בחילוניות

ומה חושב חוני על החינוך התיכוני הממלכתי ועל תלמידיו? "המכניות החילונית בעצם משלימות את מה שהתיכונים לצערי לא עשו: את אהבת הידע, אהבת הביקורת ואהבת הארץ", הוא אומר למקור ראשון. "המכניות הדתיות, שלא צריכות את זה, בעיקר נותנות 'רעל' והכנה לצבא... הפנימייה שלנו דומה למכנית 'בני דוד' בעלי". חוני משחרר את חרצובות לשונו ומגלה כי בתי הספר התיכוניים, והריאלי בחיפה אינו מוצא כאן מן הכלל ולא במקרה, אינם מחנכים לדעתו לאהבת הארץ.

המכניות הדתיות, המקבילות לפנימייה הצבאית לדעת חוני, לא צריכות את זה. ואולם, עצם ההקבלה של הפנימייה הצבאית למכיתם של אלי סדן ויגאל לוינשטיין, שמתנתם החינוכית-הדתית מתאימה לימי הביניים, לא ניתנת לעיכול.

כעת חוני מספק לנו הסבר לזכות קיומה של הפנימייה: להשלים את מה שבית הספר הריאלי לא מספק לתלמידיו. חוני אינו חורס שבתו ממקור פרנסתו, ומסביר כי אין בכך וונתו לשלוח את ילדיו לריאלי: "גדלים פה גויים דוברי עברית – הם אפילו לא כופרים,

הם עמי ארצות... ואז מה קורה? מחפשים ערכים חלופיים, ולכן נוסעים לפולין... כל עוד בבית הספר הריאלי לא יהיה חינוך מסורתי, במובן של לדעת לומר 'מודה אני' ולהכיר את צום תשעה באב וצום גדליה, לא אוכל לשלוח אליו את הילדים שלי".

תלמידי בית הספר הריאלי ובוגריו עמי ארצות, זה מה שאומר מי שנבחר לנהל את הפנימייה הצבאית מטעמו. מי שאינו נמנה עם החינוך הדתי אינו זכאי להיקרא יהודי; מי שאינו עומד במבחן חוני ליהדות, מי שאינו מציב את ערכי הדת כערכים עליונים ואינו יודע לומר "מודה אני", אינו די יהודי ולא מחונך כראוי, ודאי שאינו יכול להיות מנהיג חברתי או אפי"ל אדם טוב ואזרח מועיל בחברה.

חברי ואני יצאנו פעמים רבות לפעילות התנדבותית בעמותות ובארגונים חברתיים. פעילויות כאלה עיצבו את סולם הערכים החברתי שלי והובילו אותי ללמוד לטפל בילדים עם צרכים מיוחדים, ואני מקווה לעסוק בכך בעתיד. מבחינתך, זוהי יהדות. אני כופר בהנחת היסוד של חוני, שערכיות צומחת מהדת. ערכים חילוניים כדוגמת אחריות חברתית, אהבת הארץ, יושרה, צדק אוניברסלי, סובלנות וסובלנות, יוזמה, תרומה לקהילה ודאגה לחלש, ימשיכו לעצב את החברה ואת מנהיגי העתיד. מקורות רבים עוסקים בערכים אלו, אשר חלקם נכתבו על ידי הוגים יהודים שספגו הרבה מהתנ"ך ומהדת. הוגים ואנשי עמל יצרו כאן תשתית רעיונית ומעשית לנס המופלא לא שנקרא מדינת ישראל, ובתוך הנס הזה, נוצצים כיהלומים בכתר בית הספר הריאלי העברי שבחיפה והפנימייה הצבאית לפיקוד שלצדו, ובוגריהם.

דבריו החמורים והמקוממים של ידידיה חוני, כמו גם השקפותיו בענייני חינוך וצבא, מעידים כי הנהלת בית הספר הריאלי עשתה מיקח טעות כשבחרה בו למפקד הפנימייה הצבאית.

אפשרות אחרת, מדאיגה מאוד, היא שבית הספר הריאלי בחר בחוני במכוון, על מנת שיקנה לחניכי הפנימייה חינוך דתי – לא ממלכתי – בניגוד להגדרתו ובניגוד לחזונו של מקימו.